

Jan Górski

Trynitarne uzasadnienie misyjnej natury Kościoła

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 25-26, 57-68

1992-93

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ks. JAN GÓRSKI

TRYNITARNE UZASADNIENIE MISYJNEJ NATURY KOŚCIOŁA

Kościół nigdy nie zatracił świadomości, że otrzymał misję głoszenia ludziom wszystkich czasów Ewangelii. W ciągu wieków różnie pojmowano i uzasadniano misję. Sobór Watykański II po raz pierwszy w historii Kościoła ujął sprawy misji w osobnym dokumencie, podając gruntowne uzasadnienie teologiczne. Nauka o misjach wypływa w sposób naturalny z nauki o Kościele, która stanowi jeden z głównych tematów soborowych. Ta z kolei znajduje uzasadnienie w nauce o Trójcy Przenajświętszej. W ten sposób dogmat wiary o Trójcy Przenajświętszej najpełniej tłumaczy posłannictwo Kościoła, Ludu Bożego pielgrzymującego do Ojca przez Syna w Duchu Świętym.

I. TRÓJCA ŚWIĘTA ŹRÓDŁEM POSŁANNICTWA KOŚCIOŁA

Wszystkie dokumenty soborowe, a w szczególności *Konstytucja dogmatyczna o Kościele* [= KK] i *Dekret o działalności misyjnej Kościoła* [= DM], mają charakter trynitarny. Z historii powstania tych dokumentów wiemy, że nie znalazły odpowiedniej aprobaty dopóty, dopóki nie ukazano misterium Kościoła na podstawie misterium Trójcy Świętej. Kościół został ukazany w misterium Trójcy Świętej jako istotna część Bożego planu zbawienia świata. Takie ujęcie, trynitarnie, ukazuje istotę naszej religii, opartej na podstawowym dogmacie wiary o Trójcy Świętej¹. Dochodzimy tutaj do istoty chrześcijaństwa—wyznawania wiary w Boga Trójjedynego, ukazującego się jako sama Miłość w historii zbawienia, oraz wpływającej z tego faktu nauki².

Kościół i jego posłannictwo to przede wszystkim dzieło Boga. Mówią o tym pierwsze słowa *Dekretu o działalności misyjnej Kościoła*: „Kościół posłany przez Boga do narodów (...)” (DM 1). W świetle misterium Boga Trójjedynego ujawnia się cudowny plan zbawienia świata. Jako rezultat woli Bożej historia staje się historią świętą, a działalność Boga wyprzedza nasze ludzkie czyny.

¹ Por. W. Kowala k, *Teologia misji*, „Ateneum Kapłańskie” [= AK] 360 (1969) s. 36.

² Por. J. Ratzinger, *Wprowadzenie w chrześcijaństwo*, Kraków 1970, s. 115—141; L. Newbiggin, *Missionarische Kirche in weltlicher Welt. Der dreieinige Gott und unsere Sendung*, Frankfurt am Main 1966, s. 36; J. Amstutz, *Kirche der Völker. Skizze einer Theorie der Mission*, Freiburg, Basel, Wien 1972, s. 13.

Celem tej historii jest zbawienie wszystkich ludzi w Chrystusie, doprowadzenie do pełni czasów (Ef 1,9n)³. W tym Bożym planie zbawienia swoje miejsce znajduje Kościół: „Kościół pielgrzymujący jest misyjny ze swej natury, ponieważ swój początek bierze wedle planu Ojca z posłania („ex missione”⁴) Syna i z posłania Ducha Świętego” (DM 2)⁴. Dekret ten ukazuje działalność misyjną, jako głęboko zakorzenioną w miłości Bożej. Rozdział I DM, zatytułowany: „Zasady doktrynalne”, przedstawia Boga Ojca jako źródło miłości („amor fontalis”⁵), z której rodzi się wszelkie posłanie, a więc i posłanie Kościoła⁵. Z miłości Bożej (1 J 4,16) bierze początek życie Trójcy Świętej. Bóg kocha, dlatego przychodzi z pomocą swoim stworzeniom przez plan, który stworzył i go realizuje⁶. Miłość do stworzeń jest miłością, którą pielęgnuje w Trójcy Świętej, a z niej wziął początek Kościół⁷. Szczytem wylewu Miłości jest działalność misyjna Kościoła. Wolą Boga Ojca jest nasze zjednoczenie w Nim przez Syna w Duchu Świętym (1 Kor 15,28; DM 2)⁸. Wypełnienie tego planu Boga dokonuje się na płaszczyźnie niewidzialnej w sercach ludzi oraz widzialnej przez działanie ludzkie (DM 3). Działalność misyjna wypływa i ma swoje uzasadnienie w woli Boga, „który chce, aby wszyscy ludzie zostali zbawieni i doszli do poznania prawdy” (1 Tm 2,4; DM 7). Życie Boga w Trójcy Świętej poznajemy przez Kościół, który jest Ciałem Chrystusa (1 Kor 12,12; KK 7) i świątynią Ducha Świętego (KK 4,7; 1 Kor 6,19).

Życie Kościoła i działalność misyjną, która wypływa z jego natury, należy widzieć w świetle całej historii zbawienia, jako wypełnienie planu Ojca. W Starym Testamencie tajemnica Boga Trójjedynego była zakryta. „Gdy nadeszła pełnia czasu” (Ga 4,4), „przemówił do nas Bóg przez Syna” (Hbr 1,2). Chrystus objawił, że jest jedno z Ojcem w Duchu Świętym⁹. Prawda ta, ukazująca życie Boga w Trójcy Świętej, ma charakter zbawczy. Ewangelisci łączą objawienie się Trójcy Świętej z rozpoczęciem publicznej działalności Jezusa, a więc z okresem, którego punktem kulminacyjnym była zbawcza śmierć na krzyżu (Mt 3,13-17; Mk 1,9-11; Łk 3,21-22; J 1,31-34)¹⁰. Nawiązuje do tego św. Paweł, kiedy przypominając Efezjanom ich obowiązki misyjne, używa określeń „mysterion” i „oikonomia” (Ef 3,2-9)¹¹. „Mysterion” występuje już w pismach Starożytności i odpowiada czasownikowi „sod”¹¹ w języku hebrajskim. Można go przetłumaczyć jako „tajemnica” i w znaczeniu świeckim oznacza: tajem-

³ *Plan Boży*, w: X. Leon-Dufour (red.), *Słownik teologii biblijnej* [= STB], Poznań 1990, s. 673; J. Masson, *Teologia ogólna działalności misyjnej*, „Zeszyty Misjologiczne Akademii Teologii Katolickiej” [= ZMis] 2 (1979) cz. 3, s. 143.

⁴ M.C. Nembro, *Teologia missionaria nel Decreto „Ad Gentes”, „Euntes Docete”* [= ED] 1-2 (1966) s. 142; por. W. Kowalak, *Teologia misji*, s. 36.

⁵ W. Bułanda, *Misyjny dialog Kościoła dzisiejszego z religiami niechrześcijańskimi*, w: H. Bogacki, S. Moysa (red.), *Kościół w świetle Soboru*, Poznań 1968, s. 456; por. J. Lopez-Gay, *Missionary Activity in the Light of the Life of the Trinity*, „Omnis Terra” [= OT] 162 (1985) S.488; J. Amstutz, dz. cyt., s. 13.

⁶ J. Masson, *Dekret o działalności misyjnej Kościoła. Komentarz*, Pieniężno 1968, s. 53.

⁷ Tamże; W. Kasper, *Rzeczywistość wiary*, Warszawa 1979, s. 88.

⁸ C. Ernst, *Konieczność Kościoła w kontekście religii niechrześcijańskich*, w: M. Dhavamonny (red.), *Ewangelizacja, dialog i rozwój*, Warszawa 1986, s. 269.

⁹ W. Kowalak, *Teologia misji*, s. 36; por. J. Glazik, *Die missionarische Aussage der Konzilskonstitution „Über die Kirche”, „Zeitschrift für Missionswissenschaft und Religionswissenschaft”* 49 (1965), s. 67.

¹⁰ S. Napiórkowski, *Trynitarne działanie zbawcze*, w: *Encyklopedia katolicka* [= EK], Lublin 1976, t. 2, kol. 955.

¹¹ *μυστήριον* (Ef 3,3), *οικονομία* (Ef 3,3); E. Ozorowski, *Kościół*, Wrocław 1984, s. 21; L. Rutti, *Zur Theologie der Mission*, Mainz 1972, s. 58.

nicze plany, zamysł albo plan króla lub dowódcy wyprawy wojennej¹². W Starym Testamencie oznacza tajemnicze sprawy Boże, związane z Bożym planem zbawienia (Am 3,7; Lb 24,4; Dn 2,18)¹³. W Ewangeliach synoptycznych występuje tylko jeden raz (Mk 4,11), u Jana ani razu. Oznacza sprawy związane z królestwem Bożym. Tym, co zostało powierzone Apostołom, to tajemnica przyścia królestwa Bożego. Po Zmartwychwstaniu i Zesłaniu Ducha Świętego Apostołowie otrzymali zrozumienie tej tajemnicy, to znaczy planu mądrości Bożej (Ef 3,3-4). Paweł utożsamia „tajemnicę Boga” (Kol 2,2) z „tajemnicą Chrystusa” (Kol 4,3; Ef 3,4), wreszcie ukazuje związek Chrystusa z Kościołem (Ef 5,32). Dzieło zbawienia realizuje się odtąd przez Kościół. Tajemnica ta, ukryta od wieków (Kol 1,26; Ef 3,9), została objawiona w pełni w Jezusie Chrystusie Apostołom i prorokom (Ef 3,9). Stanowi też treść Ewangelii, a dzięki Kościołowi prowadzi do zjednoczenia wszystkiego w Chrystusie, rysując perspektywę eschatologiczną. Odtąd Żydzi i poganie mają nadzieję na nowe życie: „... tajemnicapobożności. Ten, który objawił się w ciele, usprawiedliwiony został w Duchu, ukazał się aniołom, ogłoszony został poganom, znalazł wiarę w świecie, wzięty został w chwale” (1 Tm 3,16)¹⁴. Podobnie Ojcowie Kościoła terminem „mysterion” określają historię zbawienia, objawiającego się Boga, Kościół, sakramenty i prawdy wiary¹⁵. Sobór Watykański II używa tego terminu na określenie nauki o Chrystusie i Kościele (por. KK 5)¹⁶. W niniejszym opracowaniu termin „mysterion” zostaje użyty na przybliżenie nauki o planie Boga, mającego swój początek w Trójcy Świętej¹⁷.

Na wypełnienie się tej „tajemnicy Boga”, Bożego planu zbawienia, trzeba spojrzeć przez historię zbawienia. Biblia uczy, że człowiek popełnił grzech, oddalił się od Boga (Rdz 3,8-10; Ef 2,13), a cała ludzkość uczestniczy w skutkach w winie grzechu pierworodnego, odchodząc od Boga wybiera drogę zła i śmierci. Bóg jednak nie zostawia człowieka samego. Zapowiada zwycięstwo nad szatanem (Rdz 3,15). Realizowanie się zbawczego planu Boga w historii św. Paweł nazywa „oikonomia” (Ef 1,9-10; 3,9). Słowo to oznacza w języku codziennym „zarządzanie”. Zastosowane w łączności z terminem „mysterion” w listach św. Pawła określa realizowanie przez Boga pełni czasów (Ef 1,10), tajemnicy zbawienia (Ef 3,9) oraz włączenie człowieka do tych planów (1 Tm 1,4)¹⁸. Całościowy zarys ekonomii zbawienia, przedstawiony przez św. Pawła, ukazuje jej charakter trynitarny (Ef 1,3-14; 3,1-13). Sobór Watykański II stosuje termin „ekonomia” na określenie źródła planu Bożego, którym jest Trójca Święta przez posłannictwo Ojca, Syna i Ducha Świętego. Realizacja ukazuje się w życiu i działalności Kościoła (KK 2,4; *Konstytucja dogmatyczna o objawieniu Bożym* [= KO] 2,4,15)¹⁹. Św. Paweł wskazuje, że wszystkie zdarzenia są

¹² W księgach: Tobiasza, Judyty, Mądrości, Syracha, Daniela, 2. Machabejskiej. Por. *Tajemnica*, STB, s. 978; Y. Congar, *Kościół jako sakrament zbawienia*, Warszawa 1980, s. 25.

¹³ Por. Y. Congar, *Kościół jako sakrament*, s. 26.

¹⁴ Tamże; *Tajemnica*, STB s. 979, 981—982; E. Ozorowski, dz. cyt., s. 33; por. L. Rutti, dz. cyt., s. 62.

¹⁵ E. Ozorowski, dz. cyt., s. 33—34.

¹⁶ Por. J. Amstutz, *Überlegungen zur Theologie der Mission auf Grund der dogmatischen Konstitution „Über die Kirche”*, „Neue Zeitschrift für Missionswissenschaft”, Nouvelle Revue de Science Missionnaire 21 (1965) s. 162.

¹⁷ E. Ozorowski, dz. cyt., s. 34.

¹⁸ Por. J. Lopez-Gay, *Missionary Activity*, s. 489; W. Łydka, *Ekonomia zbawienia*, EK, Lublin 1983, t. 4, kol. 796.

¹⁹ M.C. Nembro, art. cyt., s. 159; por. J. Bettray, *Das missionarische Grundverständnis der Zentralwahrheiten des christlichen Glaubens: Christus, Trinität, Kirche, in der Aussage der Con-*

wynikiem Opatrzności Bożej, a nie tylko zwykłymi przypadkami. Historia zbawienia też układa się w pewne narastające i powiązane z sobą wydarzenia zbawcze, jak to zostało ukazane w Biblii, gdzie starotestamentalna tęsknota za Mesjaszem spełniła się w osobie Jezusa Chrystusa w Nowym Testamencie²⁰. Chrystus raz na zawsze stał się nową i jedyną ofiarą. Rozpoczął się nowy czas dialogu z Bogiem, na nowy sposób — przez Jezusa (DM 5), a dziś dzieło zbawcze jest uobecnianie przez Kościół. Istotą życia Kościoła jest uobecnianie i urzeczywistnianie zbawienia wśród ludzi przez posługę słowa, sakramentów, miłości i życia wspólnoty kościelnej²¹. Tajemnica, którą jest sam Chrystus (Kol 1,27), rozprzestrzenia się wraz z rozprzestrzenianiem się Kościoła²². Na podstawie objawienia Bożego możemy stwierdzić, że Kościół charakteryzuje się strukturą trynitarną. Chrystus, który utożsamia się z Kościołem, objawia Ojca: „Kto mnie zobaczył, zobaczył i Ojca” (J 14,9), a o Duchu Świętym mówi: „On mnie otoczy chwałą, ponieważ z mojego weźmie i wam oznajmi” (J 16,14)²³. Misterium Chrystusa i zbawienie przez Niego dokonane znajdując się w centrum historii zbawienia. Początkiem tego zbawienia i jego kresem jest Ojciec przez Syna w Duchu Świętym (*Konstytucja o liturgii świętej* [= KL] 35; *Dekret o formacji kapłańskiej* [= DFK] 14; DM 13)²⁴. Kult jest odpowiedzią na wezwanie Boże i też ma charakter trynitarny. Każda modlitwa i czynność liturgiczna Kościoła, a więc i głoszenie słowa, jest uwielbieniem Trójcy Świętej²⁵. Szczególnie sakramenty święte jednoczą człowieka z Osobami Trójcy Świętej, przez nie bowiem oddaje się cześć Ojcu przez Syna w Duchu Świętym. Liturgia wszystkich sakramentów zawiera formułę trynitarną, wyjaśnioną przez teksty biblijne oraz modlitwy. Sakramenty święte są szczególnym doświadczeniem Trójcy Świętej, zanurzeniem w Jej życiu²⁶.

Teologowie podkreślają, że „zbawcza ekonomia sakramentalna jest też zbawczą ekonomią trynitarną, a czasy Kościoła — epoką Trójcy Świętej”²⁷. Życie Kościoła, jako ludu zjednoczonego w Trójcy Świętej, przedstawia *Konstytucja dogmatyczna o Kościele*: „Kiedy zaś dopełniło się dzieło, którego wykonanie Ojciec powierzył Synowi na ziemi (por. J 17,4), zesłany został w dzień Zielonych Świąt Duch Święty, aby Kościół ustawicznie uświęcał i aby w ten sposób wierzący mieli przez Chrystusa w jednym Duchu dostęp do Ojca (por. Ef 2,18)” (KK 4). Byt Kościoła wypływa z posłania Syna i Ducha Świętego według woli Ojca (DM 2). Życie Trójcy Świętej rodzi Kościół, a w nim jest Jej kontynuacja. Dekret misyjny wyraźnie mówi, że plan zbawienia, tajemnica, zgodnie z wolą Bożą powinna być przekazywana nie tylko w sposób indywidualny, ale wspólnotowy; Bóg zmierza do utworzenia ludu: „spodobało się zaś Bogu powołać lud do uczestnictwa w swym życiu, nie pojedynczo tylko, z wykluczeniem

stitutio „Lumengentium” des Vatikanum II, „Theologisch-Praktische Quartalschrift” 114 (1965) s. 240; A. Kurek, *Teologia misji dzisiaj*, w: *Misyjna działalność Kościoła*, Warszawa 1982, s. 5.

²⁰ E. Ozorowski, dz. cyt., s. 24; *Mesjasz*, STB, s. 467—470; por. W. Kasper, dz. cyt., s. 88.

²¹ E. Ozorowski, dz. cyt., s. 46.

²² Por. Y. Congar, *Kościół jako sakrament*, s. 27; tenże, *Zasady doktrynalne*, w: W. Kowalak i in. (red.), *Misje po Soborze Watykańskim II*, Płock 1981, s. 91.

²³ W. Granat, *Ku człowiekowi i Bogu w Chrystusie. Zarys dogmatyki katolickiej*, Lublin 1974, t. II, s. 25.

²⁴ S. Napiórkowski, art. cyt., kol. 956.

²⁵ E. Ozorowski, dz. cyt., s. 46; por. J. Bettray, art. cyt., s. 241.

²⁶ Por. S. Napiórkowski, art. cyt., s. 957; J. Bettray, art. cyt., s. 246—247; W. Granat, dz. cyt., s. 191, 215, 255, 290—291, 337—338, 351.

²⁷ S. Napiórkowski, art. cyt., s. 958.

wszelkiej wzajemnej więzi. lecz do utworzenia z nich ludu, w którym rozproszone Jego dzieci zgromadziły się w jedno” (DM 2)²⁸.

Działalność Kościoła jest odpowiedzią na miłość Ojca, kontynuacją posłania Syna. W Nim tajemnica ukryta przed wiekami zostaje objawiona (Ef 1,3-14). Jest także aktywną współpracą z Duchem Świętym, ponieważ Kościół może realizować swoją misję dzięki Jego światłu i pomocy²⁹.

Kościół jest wspólnotą ludzi, którzy przyjęli zbawienie, ale równocześnie mają świadomość, że to zbawienie dopiero się dokonuje: „Kościół pochodzący z miłości Ojca przedwiecznego, założony w czasie przez Chrystusa Odkupiciela, zjednoczony w Duchu Świętym, ma cel zbawczy i eschatologiczny, który jedynie w przyszłym świecie może być osiągnięty w pełni” (*Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym* [= KDK], 40)³⁰. W życiu Kościoła jest ukazywane życie Trójcy Świętej, a do konstytutywnych cech Kościoła należą działalność misyjna. Bez niej Kościół nie mógłby istnieć. *Dekret o działalności misyjnej Kościoła* wyjaśnia posłannictwo Kościoła: „Kościół pielgrzymujący jest misyjny ze swej natury, ponieważ swój początek bierze wedle planu Ojca z posłania („ex missione”) Syna i z posłania Ducha Świętego” (DM 2).

Kościół posłany łączy w sobie ludy „na wzór wcielenia” (DM 22), aby wszystko udoskonalili na chwałę Boga przez Ducha Świętego i w ten sposób poddać pod królowanie Chrystusa (1 Kor 15,28; KK 17). To posłannictwo Kościoła ma charakter eschatologiczny, dokonuje się między jednym a drugim przyjściem Pana (DM 9). Jego zadaniem jest ukazać światu Boga obecnego w Trójcy Świętej (KDK 21). Jeżeli świat odrzuca Boga, to dlatego, że Go nie zna. Kościół ma za zadanie nie tylko ukazać, że Bóg jest miłością, ale również w jaki sposób i jak dalece. Kościół, który jest misyjny, żyje tą miłością, a jej owocem jest zaangażowanie całego Ludu Bożego w przekazywaniu tej miłości (KK 33)³¹.

II. MISJE OSÓB BOSKICH

W różny sposób w życiu Kościoła ukazuje się działanie poszczególnych Osób Boskich. Siedząc życie Kościoła, możemy wykazać, na podstawie znajomości objawienia Bożego, znane cechy poszczególnych osób Trójcy Przenajświętszej. Dlatego możemy mówić o misji poszczególnych Osób³².

1. Działanie Boga Ojca

Źródłem miłości jest Bóg Ojciec (DM 2). Jest początkiem bez początku, jest pierwszą absolutną zasadą, rodzi Syna. Od Niego też przez Syna pochodzi Duch Święty. Bóg Ojciec nie jest posłany, ponieważ nie pochodzi od żadnej osoby³³. Z miłości powziął Bóg plan stworzenia świata oraz człowieka i realizo-

²⁸ Por. Y. Congar, *Zasady doktrynalne*, s. 91; W. Kowalak, *Teologia misji*, s. 37; J. Bettray, art. cyt., s. 243; J. Głazik, art. cyt., s. 67.

²⁹ Por. Y. Congar, *Zasady doktrynalne*, s. 88—94; tenże, *Kościół jako sakrament*, s. 13; *Kościół. Próba syntezy teologicznej*, STB, s. 392.

³⁰ Por. M. D. Chenu, *Die Aufgabe der Kirche in der Welt von Heute*, w: G. Barauna (red.), *Die Kirche in der Welt heute*, Salzburg 1967, s. 234; E. Ozorowski, dz. cyt., s. 47.

³¹ A. Luneau, M. Bobichon, *Kościół Lu dem Bożym*, Warszawa 1980, s. 295; por. J. Lopez-Gay, *Missionary Activity*, s. 489.

³² Por. J. Masson, *Teologia ogólna działalności misyjnej*, ZMis 2 (1979), cz. 3, s. 22.

³³ Por. J. Masson, *Dekret o działalności misyjnej*, s. 54; Y. Congar, *Zasady doktrynalne*, s. 89.

wał go (Rdz 1,1-31). Jest to plan zgodny z Jego mądrością i dobrocią (KK 2). Po upadku człowieka powziął decyzję planu odkupienia. Plan ten zrealizował przez swego Syna. Chrystus też przedstawił światu Ojca, który stale posyła robotników, aby uprawiali rolę i zbierali plony (Mt 20,1-16; 21,33-41; 22,1-14). Istota misji jest oparta na posłaniu³⁴. Ojciec posyła, a posłani powinni wypełnić zadania zlecone przez Wysyłającego. Przepowiedni Chrystusa ukazują prawdę, że misja nie ogranicza się do wewnętrznych przeżyć, ale realizuje się przez ludzi, ma swój kontekst historyczny i społeczny³⁵. Źródłem posłania jest Bóg Ojciec. Inicjatywa zawsze pochodzi od Boga; jest znakiem Jego łaski i miłosierdzia (Iz 41,10; 49,15; 53,10). Uzasadnienia teologicznego działalności misyjnej Kościoła należy szukać w zbawczym planie Ojca³⁶. Bóg posyła, aby ludzi pojednać z sobą. Element „posłania” spotykamy na kartach Starego Testamentu. Bóg posyła Izraelowi pewnych ludzi, poczynając od Mojżesza przez proroków. Świadomość misji otrzymanej od Boga jest istotą prorockiego posłannictwa³⁷. To posłanie jest prototypem, zapowiedzią działalności misyjnej. Chociaż nie ma jeszcze w Starym Testamencie wyraźnego nakazu misyjnego, aby poganom głosić zbawienie, to jednak zostają zarysowane wyraźne cechy ewangelizacji misyjnej, której pełny rozwój znajdujemy w Nowym Testamencie³⁸. Osoba Jezusa Chrystusa, Zbawiciela świata, jest szczytem posłannictwa Boga Ojca (Mk 1,15; DM 3). Ponieważ miłość przypisywana jest w szczególności Ojcu, Początkowi bez początku, jest On podmiotem misji, a więc absolutnym początkiem całej działalności misyjnej³⁹. Bóg postanowił zbawić świat przez misję (DM 3). Plan zbawienia świata przez misję zakłada trzy rzeczywistości: Boga Ojca, który posyła, misjonarza, który jest posłany, i ludzkość powołaną do zbawienia. Tym, który wysyła, jest Ojciec. Chrystus przypomina: „Nikt nie może przyjść do mnie, jeśli go nie pociągnie Ojciec, który mnie posłał” (J 6,24)⁴⁰. Chrystus początek swojej misji widzi w Ojcu, pełni Jego wolę (J 12,49). Ponieważ Kościół kontynuuje misję Chrystusa, pełni wolę Ojca (DM 7). Misjonarz należy przede wszystkim do Ojca, jest przez Niego posłany (J 17,6-9)⁴¹. Motywem stałej realizacji planów Bożych, a więc i działalności misyjnej, jest miłość Ojca do swoich stworzeń (DM 2). Miłość Boga ku nam objawia się w tym, że „zesłał Syna swego Jednorodzonego na świat, abyśmy życie mieli dzięki Niemu” (1 J 4,9). Przyjście na świat Syna Bożego jest objawieniem się miłości Ojca (2 Tm 1,10).

Działalność misyjna jest zatem ukazywaniem Bożej miłości, jej manifestacją⁴². Posłanie Syna objawiło światu miłość i dobroć Ojca. Syn stał się wciele-

³⁴ J. Lopez-Gay, *Missionary Activity*, s. 490; J. Bettray, art. cyt., s. 240; DM 6; por. lac: mitto, -ere = posyłać.

³⁵ J. Lopez-Gay, *Trynitary, chrystologiczny i pneumatologiczny* misji, w: *Elementy teologii misyjnej*, Warszawa 1980, s. 2.

³⁶ J. Lopez-Gay, *Missionary Activity*, s. 490; J. Bettray, art. cyt., s. 240; D. Senior, C. Stuhlmüller, *The Biblical Foundations for Missions* New York 1983, s. 102; A. Śliwiński, *Kościół jest misją*, w: *Elementy teologii misyjnej*, Warszawa 1980, s. 3.

³⁷ Posłanie przez Boga pozwala odróżnić proroków prawdziwych od fałszywych (Iz 14,14-15; 23,21-32). Por. Wj 3,10; Jr 1,7; Ez 2,3-4; 3,4-5; M. Vellanicka I, *Biblijna teologia ewangelizacji*, w: M. Dhavamony (red.), *Ewangelizacja, dialog i rozwój*, Warszawa 1986, s. 60; *Posłannictwo, Stary Testament, Wyśtańcy Boga*, STB, s. 720; J. Lopez-Gay, *Trynitary, chrystologiczny i pneumatologiczny*, s. 2.

³⁸ Por. M. Vellanicka I, art. cyt., s. 60—61.

³⁹ Y. Congar, *Zasady doktrynalne*, s. 90.

⁴⁰ J. Lopez-Gay, *Trynitary, chrystologiczny i pneumatologiczny*, 3; *Ojciec chrześcijan*, STB, s. 627.

⁴¹ J. Lopez-Gay, *Trynitary, chrystologiczny i pneumatologiczny*, 3.

⁴² A. Śliwiński, art. cyt., s. 3.

niem Bożej miłości (Mt 3,17). Ta miłość trwa nadal w Kościele. Dlatego Kościół, posłuszny rozkazowi Chrystusa (Mt 28,19-20; Mk 16,15-16), jest misyjny (DM 5). Zadaniem Kościoła jest więc ukazywać i urzeczywistniać miłość Boga (DM 10) oraz ujawniać plan Boży względem wszystkich ludzi (DM 9).

„Przez działalność misyjną Bóg doznaje pełnej chwały. W ten sposób dopełnia się przez nią plan Boży, jakim Chrystus w posłuszeństwie i miłości służy ku chwale Ojca, który Go posłał” (DM 7). Działalność misyjna bierze swój początek od Ojca i do Niego prowadzi.

Uświadomienie sobie roli Boga Ojca w dziele misyjnym jest ważne jeszcze z jednego powodu. Ojcostwo Boga jest źródłem ojcostwa duchowego. Misjonarze, pracujący dla szerzenia ewangelii, są ojcami, na wzór Jedynego Ojca. Apostoł Paweł mówi o zrodzeniu dla Ewangelii (1 Kor 4,15). Dla tych, którym głosił Radosną Nowinę o Jezusie, stał się ojcem. Na wzór Ojca, który jest w niebie, misjonarz gromadzi dla Niego rodzinę dzieci Bożych⁴³.

2. Misja Syna Bożego

Największym darem Boga Ojca dla świata i dla człowieka jest Jezus Chrystus: „Tak bowiem Bóg umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał” (J 3,16). Sam Jezus w rozmowie z Samarytanką mówi o sobie: „O, gdybyś znała dar Boży i [wiedziała], kim jest Ten, kto...” (J 4,10). W dekrecie misyjnym czytamy: „Bóg zaś dla ustalenia pokoju, to jest wspólnoty z sobą oraz dla zespolenia braterskiej społeczności wśród ludzi, i to grzesznych, postanowił wkroczyć w historię ludzką w sposób nowy i ostateczny, posyłając Syna swego w naszym cielem, aby przez Niego uwolnić ludzi spod władzy ciemności i szatana” (DM 3). W Jezusie Bóg objawił się w sposób nowy, pełny i ostateczny, jak pisze św. Paweł: „Gdy nadeszła pełnia czasu, zesłał Bóg Syna swego” (Ga 4,4). Św. Paweł nawiązuje tu do idei mesjańskiej w Starym Testamencie. Dar Boga Ojca: zesłanie nam Syna, jest największym objawieniem się Bożej miłości. Odtąd mamy dostęp do Ojca przez Jezusa (Ef 2,18; DM 3)⁴⁴. Zapowiadany przez proroków, a zwłaszcza Deuteroizajasza, „wielki Misjonarz narodów” miał przynieść naukę wszystkim narodom. Samo przyjście Jezusa na świat miało wymiar uniwersalistyczny. W czasie ofiarowania w świątyni Symeon mówi o Nim, że przyszedł, aby zbawić wszystkie narody (Łk 2,30-31), a hołd składają Mu przedstawiciele narodów pogańskich — magowie (Mt 2,1-12)⁴⁵. Wcielony Syn Boży otrzymał misję od Ojca: „aby wypełnić wolę Ojca, zapoczątkował królestwo Boże na ziemi i objawił nam tajemnicę Ojca, a posłuszeństwem swym dokonał odkupienia” (KK 3). Przyszedł do pogan i grzeszników. Rozpoczynając swoją misję na ziemi, Jezus przedstawił swój program: „przyszedłem szukać i zbawić, co było zgineło” (Łk 19,10).

Przyjęcie misji Jezusa jest dla człowieka zobowiązujące — oznacza zbawienie, natomiast odrzucenie jej — potępienie (Mt 19,29).

⁴³ J. Masson, *Dekret o działalności misyjnej*, s. 54.

⁴⁴ Tamże, s. 57—58; B. Wodecki, *Idea misyjna w Piśmie Świętym Nowego Testamentu* AK 360 (1969) s. 24—25; por. D. Senior, C. Stuhlmüller, dz. cyt., s. 186; J. Lopez-Gay, *Trynitarne, chrystalogiczne i pneumatologiczne*, 5; *Dostęp do Boga w Jezusie Chrystusie*, STB, s. 98; L. Newbigin, dz. cyt., s. 41; K. Rahner, *Der ein Jesus Christus und die Universalität des Heils*, w: A. Bsteh (Hrsg.), *Universales Christentum angesichts einer pluraler Welt*, Mödling 1976, s. 57—85.

⁴⁵ B. Wodecki, art. cyt., s. 25; D. Senior, C. Stuhlmüller, dz. cyt., s. 152; J. Power, *Mission Theology Today*, Dublin 1970, s. 59.

Misja Jezusa oznacza nadejście nowej epoki w historii zbawienia. Możemy powiedzieć, że Stary Testament był pośrednią ingerencją Boga, natomiast z chwilą przyjścia Jezusa Bóg działa bezpośrednio: „przyszło już do was królestwo Boże” (Łk 11,20). Misja Chrystusa identyfikuje się niejako z nim samym⁴⁶. Posłanie Syna pochodzi z życia Trójcy Świętej i jest pierwszym z posłań wewnątrztrynitarnych. Oznacza też nową relację do posłań pozatrynitarnych. Ojciec jest początkiem każdej misji. Chrystus stając się człowiekiem, tworzy nową relację między Bogiem a człowiekiem. Jego misja jest wychodzeniem od Ojca, prowadzeniem do Ojca i trwaniem w Nim (J 10,38). Jest to objawienie pełne i ostateczne: „Nie należy się już spodziewać żadnego nowego objawienia publicznego przed chwalebny ukazaniem się Pana naszego Jezusa Chrystusa” (KO 4). Samo istnienie Chrystusa miało charakter misyjny i można je streścić w słowach: przyszedł — posłany⁴⁷. Jezus jeszcze za życia ziemskiego zleca kontynuowanie misji Apostołom (DM 5), których wybrał i wychował (Mt 10,1-4)⁴⁸.

Jezus wysłużył łaskę wszystkim ludziom (DM 5) przez śmierć na krzyżu, a po swoim chwalebny zmartwychwstaniu daje nakaz głoszenia Radosnej Nowiny wszystkim ludziom, na całym świecie (DM 5; Mt 28,18-20; Mk 16,15-16; J 20,21; Dz 1,8). Po zmartwychwstaniu Apostołowie, pełni nadziei, byli zdolni do przyjęcia nakazu misyjnego. Podstawą zaangażowania misyjnego stało się osobiste spotkanie ze zmartwychwstałym Panem.

W centrum nauki Nowego Testamentu i Soboru Watykańskiego II ukazana jest osoba Jezusa Chrystusa, który jest „światłością narodów” (KK 1). Nie można sobie wyobrazić orędzia lepszego, jak to, które Bóg Ojciec skierował przez Jezusa: „Jak Ojciec mnie posłał, tak i Ja was posyłam” (J 20,21), „Ja nic od siebie nie czynię, ale mówię to, czego mnie Ojciec nauczył” (J 8,28). Jest to nauka samego Boga (J 7,16). Misyjne przepowiadanie Chrystusa ma charakter świadectwa: mówi o tym, co osobiście słyszał i widział (J 3,11)⁴⁹. Kościół odzyskania Ducha Świętego uobecnia to świadectwo, szczególnie przez działalność misyjną: „trzeba wszystkim ludziom mówić o żywym Bogu i o Jezusie Chrystusie” (DM 13). Stąd obowiązek wierności orędziu otrzymanemu od Pana. Jest to ta sama nauka, którą głosił Jezus. Dzięki działalności misyjnej nauka Jezusa — a tym samym zbawienie — staje się możliwe dla wszystkich ludzi (DM 3).

Życie Jezusa było nacechowane troską o człowieka. Jest On wzorem dla posługi misjonarskiej. Jezus posłuszny woli Ojca prowadził życie ubogie, przyjął postać sługi (Flp 2,7). Misyjna działalność Jezusa jest koniecznym wyrazem Jego wewnętrznego życia trynitarnego. Będąc Synem, przez posłuszeństwo objawia swą wspólnotę z Ojcem w Duchu Świętym i zaprasza do niej ludzi⁵⁰. „Dlatego Kościół powinien kroczyć tą samą drogą, jaką kroczył Chrystus, mianowicie drogą ubóstwa, służby i ofiary z siebie aż do śmierci” (DM 5). Zbawienie dokonało się na drodze posłuszeństwa, ubóstwa i wśród prześladowania

⁴⁶ J. Lopez-Gay, *Trynitarnychrystologiczny i pneumatologiczny*, 5; M. Vellanickal, art. cyt., s. 62.

⁴⁷ M. Vellanickal, art. cyt., s. 64; J. Bettray, art. cyt., s. 239; J. Comblin, *The Meaning of Mission*, Dublin 1979, s. 20.

⁴⁸ Por. Mk 6,7-11; Łk 9,1-5; 10,1,12; Mt 9,7-10; ἀποστόλοζ od czas. ἀποστέλλειν — posyłać, wysyłać; L. Newbigin, dz. cyt., s. 42; M. Vellanickal, art. cyt., s. 66; B. Wodecki, art. cyt., s. 31; por.: nawrócenie św. Pawła; tamże, s. 33—34.

⁴⁹ Por. K. Luke, *Biblijne pojęcie martyria (świadectwa)*, w: M. Dhavamony (red.), *Ewangelizacja, dialog i rozwój*, Warszawa 1987, s. 73—75; J. Bettray, art. cyt., s. 240; J. Comblin, dz. cyt., s. 21; J. Power, dz. cyt., s. 78.

⁵⁰ Por. M. Vellanickal, art., cyt., s. 65.

(KK 8). Takiego synowskiego oddania oczekuje się również od misjonarza (DM 24,25). Na wzór Chrystusa posługa misjonarza będzie nieraz nacechowana krzyżem, przez który w sposób szczególny objawia się miłość Boga.

Chrystus jest początkiem i końcem, treścią i celem działalności misyjnej. „Poprzez nią Ciało Mistyczne Chrystusa nieustannie gromadzi i kieruje siły do własnego wzrostu” (DM 7). Sam Jezus jest Prawdą i utożsamia się z głoszoną nauką (J 14,6; DM 8). Poniżenie Syna, przez mękę i krzyż, prowadzi do chwalebego wywyższenia (Flp 2,9-11). Zmartwychwstanie Jezusa otwiera nową epokę w historii zbawienia. Chrystus zmartwychwstały otrzymuje od Ojca udział w chwale i władzy. Jest Panem—Kyriosem całego świata, wszystkich ludzi, również i pogan. „(...) przeto słowa Chrystusa są równocześnie słowami sądu i łaski, śmierci i życia” (DM 8). Zanim został wzięty do nieba, uroczyście ogłosił nakaz misyjny (Mt 28,19-20; DM 5), który dotyczy wszystkich wierzących, w zależności od udziału w funkcjach Chrystusa (KK 17; DM 35)⁵¹. „Działalność misyjna przypada zatem na okres między pierwszym a drugim przyjściem Pana, kiedy to Kościół zgromadzi się z czterech stron świata jakby czasu żniwa do Królestwa Bożego” (DM 9). Jezus Chrystus stanowi centrum przepowiadania i działalności misyjnej: „Działalność misyjna uobecnia Chrystusa” (DM 9). W innych miejscach Sobór przypomina misjonarzom: „Niech mówią wszystkim ludziom o Jezusie Chrystusie” (DM 13) oraz „Kościół obowiązany jest głosić bez przerwy Chrystusa” {*Deklaracja o stosunku Kościoła do religii niechrześcijańskich* [= DRN] 2). Apostoł Paweł mówi: „Biada mi, gdybym nie głosił Ewangelii” (1 Kor 9,16). Chrystus jest celem działalności misyjnej, do Niego misje zmierzają (DM 9), Jemu bowiem Bóg Ojciec poddał wszystko (Hbr 2,8). Paweł ukazuje działalność misyjną Jezusa w odniesieniu do historii. Rozpoczął się nowy czas, czas łaski i zbawienia, w którym Jezus stanowi pomost na arenie ludzkiej historii między Bogiem a światem (Rz 16,25-26). Na końcu świata On z kolei przekaże wszystko Ojcu (1 Kor 15,24-28). Cel misji pokrywa się z jego źródłem, a jest nim Ojciec. Syn Boży będzie królował, oddając królowanie Ojcu. W ten sposób osiągnie pełnię swej chwały wiecznej⁵².

Zadanie misyjne wypływa z życia Kościoła, który uobecnia życie Trójcy Przenajświętszej udzielone przez Jezusa. Zadanie to nie opiera się tylko na Chrystusowym poleceniu, jako zewnętrznym nakazie. Działalność misyjna wypływa z całego życia Jezusa, które było misyjne, zatopione w życiu Trójcy Przenajświętszej. Misję Jezusa rozumiemy w znaczeniu biernym i czynnym. Posłanie Jezusa wynika z posłannictwa wewnątrztrynitarnego. Podobnie Jezus posyła tych, których powołuje. Misje są udzielaniem się Jezusa, przeprowadzaniem do jedności (KK 1) oraz świadectwem⁵³.

3. Posłannictwo Ducha Świętego

Duch Święty, który pochodzi od Ojca i Syna, jest także posłany. Ojciec posyła Ducha Świętego: „Pocieszyciel, Duch Święty, którego Ojciec pošle w moim imieniu” (J 14,26). Jest także darem Chrystusa Zmartwychwstałego, posłany od Ojca (J 15,26; 16,15; Dz 2,33). „Dla dokonania zaś tego pošłał Chry-

⁵¹ A. Śliwiński, *Kościół jest misją*, s. 5; B. Wodecki, art. cyt., s. 30—31; R. Moya, *The New Code of Canon Law and the Missions*, OT 154 (1985) s. 40—41.

⁵² Por. J. Lopez-Gay, *Trynitarny, chrystologiczny i pneumatologiczny*, s. 13; D. Senior, C. Stuhlmüller, dz. cyt., s. 177; G.A. Maloney, *Chrystus kosmiczny*, Warszawa 1986, s. 34—35.

⁵³ Por. M. Vellanickal, art. cyt., s. 72.

stus od Ojca Ducha Świętego, by przeprowadzał zbawcze Jego dzieło" (DM 4). Ducha Świętego nie można oddzielić od Ojca i Syna. Objawia się razem z Nim przez Jezusa Chrystusa, ale ma też własny sposób objawiania się, podobnie jak własną osobowość⁵⁴.

Nowotestamentalne określenie „pneuma” jest odpowiednikiem „ruach” w Starym Testamencie. Znaczenie tego słowa jako „wicher”, który jest przejawem działalności Ducha Świętego, powoli zanika, aby na kartach Nowego Testamentu przyjąć znaczenie antropologiczne (DM 4). Duch Święty objawia się jako Osoba Trójcy Przenajświętszej: „Bóg jest Duchem” (J 4,24), „Pan jest Duchem” (2 Kor 3,17)⁵⁵.

Duch Święty objawia się z chwilą przyjścia na świat Chrystusa. Jezus przyszedł na świat za sprawą Ducha Świętego (Łk 1,35; DM 4). Jest On zawsze obecny w życiu Jezusa. Bóg namaścił Jezusa Duchem Świętym w wodach Jordanu podczas chrztu. Odtąd Jezus rozpoczyna publiczną działalność — misyjną. Głosi Radosną Nowinę o królestwie Bożym (Mt 12,28), a towarzyszą jej liczne znaki i cuda. Jezus odchodząc do Ojca, zapowiada zesłanie Ducha Świętego Poczesy ciela. Dlatego Apostołowie, którzy otrzymali już nakaz misyjny, otrzymali także inną wskazówkę: „Pozostańcie w mieście, aż będziecie wyposażeni mocą z wysoka” (Łk 24,49). „Gdy Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie Jego moc i będziecie moimi świadkami (...) aż po krańce ziemi” (Dz 1,8).

W dniu Pięćdziesiątnicy Apostołowie zostali wyposażeni w dary Ducha Świętego dla głoszenia słowa Bożego. Były to również dary dla kierowania Kościołem (DM 4)⁵⁶.

Duch Święty jest niezbędny w działalności misyjnej, ponieważ dzięki Niemu spotykamy się ze zmartwychwstałym Chrystusem i otrzymujemy potwierdzenie obecności i mocy Jezusa⁵⁷. Uczniowie otrzymują nakaz misyjny i zapewnienie o nieustannej obecności Jezusa. Duch Święty jest mocą misjonarza. W *Dziejach Apostolskich* czytamy, w jaki sposób kierował pracą misyjną Apostołów (Dz 10,20; 11,20; 13,2-3). Szczególnie widoczna jest działalność Ducha Świętego w życiu i posłudze misyjnej w listach św. Pawła⁵⁸. W pierwszym liście do Koryntian (1 Kor 12,1; 4-6) św. Paweł wyjaśnia pojęcie i znaczenie charyzmatu, wyróżniając w nim następujące aspekty: dary duchowe (1 Kor 12,1), siłę działania (1 Kor 12,6) i dary łask (1 Kor 12,4). Sobór łączy naukę o Duchu Świętym z nauką o charyzmatach. Wiara jest darem, który trzeba przekazać dalej. Dzięki Duchowi Świętemu uruchomiona została wielka energia, a przez nią Lud Boży odkrywa potrzebę głoszenia ewangelii na całym świecie (KK 4; DM 4). Podstawą działalności misyjnej jest odkrycie w swoim życiu darów Ducha Świętego i miłości, której nam udziela⁵⁹. „Duch Święty przez wszystkie czasy cały Kościół jednoczy we wspólnocie i w posłudze i uposaża go w roz-

⁵⁴ *Duch Boży*, STB, s. 226.

⁵⁵ R. Pöhl; *Duch Święty i charyzmaty podstawą duchowości misyjnej*, ZMis 4 (1982) s. 52—53; *Duch Boży*, STB, s. 226; J. Masson, *Dekret o działalności misyjnej*, s. 53.

⁵⁶ R. Pöhl, art. cyt., s. 54—55; J. Lopez-Gay, *Trynitarny, chrystologiczny i pneumatologiczny*, s. 13; S. Lourdasamy, *The Holy Spirit and the Missionary Action in the Church*, „Documenta Missionalia” 16 (1982) s. 47—48; B. Wodecki, art. cyt., s. 32.

⁵⁷ M. Vellanickal, art. cyt., s. 67.

⁵⁸ H. Gzell, *Duch Święty i ewangelizacja*, ZM (1982) s. 83—84; R. Pöhl, art. cyt., s. 57; E. Szymanek, *Święty Paweł Apostoł Chrystusa i teolog Nowego Testamentu*, Warszawa 1983, s. 5—10.

⁵⁹ R. Pöhl, art. cyt., s. 63; por. F. Hahn, *Sendung des Geistes — Sendung der Jüngern. Die pneumatologische Dimension des Missionsauftrages nach dem Zeugnis des Neuen Testament*, w: A. Bsteh (Hrsg.), *Universales Christentum angesichts einer pluralen Welt*, Mödling 1976.

maite dary hierarchiczne oraz charyzmatyczne, ożywiając kościelne instytucje jakby ich dusza i wsączając do serc wiernych tego samego ducha misyjnego, jakim wiedziony był sam Chrystus" (DM 4). Przepowiadanie ewangelii jest więc owocem działania Ducha Świętego (DM 15), a konieczność głoszenia słowa Bożego i przyjęcie go jest fundamentalnym prawem misyjnym: „żywy głos Ewangelii rozbrzmiewa w Kościele, a przez Kościół w świecie" (KO 8). Apostołowie zostają posłani do pogan, aby zanieść im słowo Boże o Jezusie, aby budować Kościół (Ef 4,11-14). Charyzmat pracy misjonarskiej trwa w Kościele nadal i będzie trwał aż do skończenia świata (Mt 28,20; KK 12)⁶⁰. Ten charyzmat głoszenia Ewangelii ukazywał się często w historii misji, zwłaszcza w życiu i działalności misjonarzy, którzy niejednokrotnie wyprzedzali inicjatywę oficjalnych instytucji kościelnych (DM 29). We wspomnianych osobach i wydarzeniach ujawnia się szczególnie obecność i działanie Ducha Świętego w Kościele (KK 12; *Dekret o apostołstwie świeckich* [= DA] 3; *Dekret o ekumenizmie* [= DE] 2). Dzięki Niemu Kościół stale przeżywa swoją młodość (KK 4).

Sobór Watykański II na nowo odkrył charyzmaty i ich rolę w życiu Kościoła (KK 4). Dla dzieła misyjnego ma to ogromne znaczenie, ponieważ „człowiek nieustannie pobudzany przez Ducha Świętego nigdy nie będzie zupełnie obojętny na problemy religijne" (KDK 41). Działanie Ducha Świętego w szczególny sposób objawia się w dialogu, jaki Kościół prowadzi z religiami niechrześcijańskimi oraz z Kościołami chrześcijańskimi⁶¹. Duch Święty kieruje również ludźmi nie znającymi jeszcze Chrystusa — niechrześcijanami — w przedziwny sposób, tak że są już przyporządkowani do Ludu Bożego (KK 16), dlatego szukają spotkania z Bogiem. Do nich też kieruje misjonarzy (Dz 10,8; KDK 22). Jest również Tym, który budzi powołania do pracy misyjnej: „Dlatego przez Ducha Świętego, który udziela, jak chce, charyzmatów dla wspólnego dobra, wzbudza w sercach jednostek powołania misyjne" (DM 23), a „gdy [...] Bóg woła, człowiek powinien odpowiedzieć [...]. Taką zaś odpowiedź może dać tylko pod natchnieniem i przy pomocy Ducha Świętego" (DM 24). Duch Święty jest budowniczym młodego Kościoła na misjach. Bez Niego nie ma Kościoła: „Duch Święty przez wszystkie czasy cały Kościół jednoczy we wspólnocie i w posłudze i uposaża go w rozmaite dary" (DM 4), jest duszą Kościoła i Tym, który stwarza i ożywia. Duch Święty doprowadza rozproszone dzieci do jedności (KK 9). Zespała wszystkich w Chrystusie (DE 2). Rola Ducha Świętego, który pochodzi od Ojca i Syna, który ożywia Kościół, została przedstawiona w *Konstytucji dogmatycznej o Kościele*: „Kiedy zaś Jezus, poniósłszy śmierć krzyżową za ludzi, zmartwychwstał, ukazał się jako Pan i Mesjasz, i Kapłan ustanowiony na wieki i Ducha obiecane go przez Ojca wylał na uczniów swoich. Stąd też Kościół, wyposażony w dary swego Założyciela i wiernie dochowujący Jego przykazania miłości, pokory i wyrzeczenia, otrzymuje posłannictwo głoszenia i krzewienia królestwa Chrystusowego i Bożego wśród wszystkich narodów" (KK 5).

Duch Święty działa dzisiaj w Kościele i w świecie. Wszelkie działania na rzecz zjednoczenia i sprawiedliwości, współpraca i braterstwo są przejawem działania Ducha Świętego. Tym bardziej działalność misyjną zawdzięczamy trzeciej Osobie: „Duch Święty, który przez nasienie słowa i głoszenie Ewange-

⁶⁰ R. Pöhl, art. cyt., s. 64; J. Lopez-Gay, *Trynitarny, chrystologiczny i pneumatologiczny*, s. 16.

⁶¹ R. Pöhl, art. cyt., s. 65; J. Lopez-Gay, *Trynitarny, chrystologiczny i pneumatologiczny*, s. 17–18; H. Gzell a, art. cyt., s. 90.

lii wzywa wszystkich ludzi do Chrystusa" (DM 15). Sam Sobór Watykański II jest dziełem Ducha Świętego. Sobór ten orzekł, że cały „Kościół pielgrzymujący jest misyjny ze swej natury" (DM 2). Nastąpiło zbliżenie między religiami, coraz więcej ludzi wierzących odczuwa widoczne działanie trzeciej Osoby Boskiej; z Boskich Osób najbardziej możemy doświadczyć dzisiaj obecności Ducha Świętego. Przyjmujemy, że Duch Święty działa również w innych religiach, że niektórzy liderzy ruchów religijnych działają także pod Jego natchnieniem, co nie oznacza akceptacji wszystkich elementów oraz każdej doktryny i pominięcia niepowtarzalnego zadania Kościoła. Przyjmuje się jednak, że wszystko, co dobre, jest dziełem Ducha Świętego⁶².

III. ZAKOŃCZENIE

Okres ponad dwudziestu lat od zakończenia Soboru Watykańskiego II — to duży dystans, jaki został pokonany na drodze do zrozumienia i przyjęcia soborowej idei misyjnej.

W świetle nauki o Trójcy Przenajświętszej objawia się tajemniczy plan Boga, który pragnie zbawienia wszystkich ludzi. Bóg Ojciec jest źródłem miłości, dzięki której powołuje życie i przychodzi swoim stworzeniom z pomocą. Istotnym przejawem tej miłości jest posłanie. W życiu Trójcy Przenajświętszej, w miłości oraz z posłania znajduje swoje miejsce Kościół pielgrzymujący, misyjny ze swej natury (DM 2).

DER TRINITÄRISCHE BEGRÜNDIGUNG DER MISSIONSWESENS DER KIRCHE

Zusammenfassung

Die Kirche hat eine große Aufgabe: Die Person, das Wort, das Werk Jesu Christ in der Geschichte immer neu zu verwirklichen, durch die Sendung. Die Konzilsdokumente scheint uns die Sendung als Werk der Vater, der Sohnes und der Heiliger Geist.

Der Trinitarische Begründigung der Missionstätigkeit der Kirche ist das Grund der Konzilmissionsidea in Missionsdekret *Ad Gentes* und sowie in alle andere Dokumente, besonders der Konstitution *Über die Kirche*. Die vorliegende Artikel befasst sich die Trinitarische Grundverständnis der Missionstätigkeit der Pilgernde Kirche (AG 2).

⁶²H. G z e 11 a, art. cyt., s. 90—91; W. K o w a l a k, *Ruchy charyzmatyczne a kultury afrykańskie*, „Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego" 19 (1976) nr 3, s. 12—13; por. S. Lourdusa my, art. cyt., s. 53—58.